

Numărul 22

Oradea-mare 11/24 iunie 1906.

Anul XLII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

S a t a n a.

Nu de mult un prietin îmi povesti următoarea întâmplare:

— Nimic nu se poate face fără mine — îmi zicea Satana într'o zi. — Binele aparent și răul real și absolut sunt totdeauna opera mea. Eu sunt trupul și sufletul, adică forța fizică și psihică, fără de care nu se poate inchipui om. Vezi, eu sunt aici și de-odată cu prezența mea se presupune și prezența ta. Tot omul își bazează existența pe mine, accentuez omul, printrucă animalul și obiectele fără de suflet nu mă pricep și ca atare nici n'au cunoștința de existența mea...

— Pe ce-ți bazezi tu puterea? — întrebai eu iritat de atâta îndrăzneală satanică.

— Hm! Ce întrebare! Ți-am spus adineauri, numai se vede, că nu m'ai înțeles. Repetez încă odată și-ți răspund clar: Pe suflet!

— Pe suflet! Cum îndrăznești Satano să calci în picioare?...

— Hei omule, omule! Nu te năcăji! Vezi dinții ceia nu sunt dinții conștiinței, ci cel mult un eflux al unor influențe streine de tine... Cugetă, ce vorbești... Nu-i așa, că dacă n'aș fi eu, tu încă n'ai fi și nu-i așa, că amândoi ne bazăm existența și vitalitatea pe suflet... Deosebirea e numai atâta, că sufletul tău a fost înainte de tine, dar în urma mea...

— Nu înțeleg nimic, ba ceva par'că da... pricep, că-ți bați joc de mine...

— Dacă vrei să mă înțelegi, vino cu mine.

Fără să mă opun, îl urmași mecanicește.

Eră o zi frumoasă de primăvară. Pomii erau albi de flori, luncile erau îmbrăcate în haine de sărbătoare, în haine verzi împodobite cu flori, pădurile răsunau de cântecele armonioase ale mierlelor și privighetorilor, cari se întorseseră din depărtatele țări

ale vecinicei călduri. Soarele își coboră cu blândețe razele sale pline de lumină și căldură, văzduhul întreg serbă frumoasa sărbătoare a primăverii.

În sfârșit ajunserăm într'o dumbrăvioară.

— Aici ne oprim — zise Satana.

— Ne oprim — repetai eu și ne așezarăm amândoi pe iarba moale.

— Eu trebuie să te las pe câteva minute, — zise Satana — până atunci ia cartea asta și cetește...

Luai cartea. Eră o carte neagră: scoarțele negre, foile negre, iar literile mari jucau neastâmpărat pe fețe. Pe pagina primă sta scris cu litere mari, jucătoare: „Cartea sorții!” Ingrozit o aruncași la o parte. Dar curiozitatea mă făcu s'o iau din nou în mână. O deschiseși tocmai la mijloc și începuși a ceti: „Satana este soarta și soarta e începutul și sfârșitul, iar omul este fiul sorții”...

Intr'alt loc cetii: „Satana există prin om și omul prin Satana”.

Intr'alt loc: „Răul e stăpân și sclav. Satana e stăpânul, iar omul e sclavul”...

Răsfoind așa ajunsei la pagina ultimă. De-asupra cetii: „Satana și omul sunt prietini. Cel dintâi e prietin numai la aparență, cel de al doilea prietin sincer. Satana trebuie să fie însă totdeauna stăpânul, deci sufletul omului trebuie să fie al lui, pentru-că așa-i voia sorții”...

Tremurând aruncași cartea la o parte. Ultimele șire îmi apăsau creierul cu o forță supranaturală, care mă făcea să sbier, să urlu, să fug ca un nebun... Cu mâna tremurătoare prinsei creanga de de-asupra capului. Voiam să mă scol și să plec, dar... în momentul acela mă oprî locului un glas de femeie.

— Unde vrei, să mergi, prietine?

Ca deșteptat dintr'un vis negru îmi aruncași ochii speriați la figura, care-mi sta în față. Eră o femeie

înalță, cu fața albă, cu ochii negri scâpărători, iar pletele-i lungi îi șerpuiau pe spate.

— Nu te uită așa de speriat la mine. Ori te temi?

— Nu... nu mă tem...

— Iartă-mă, că te trezesc din visurile tale... n'o fac cu voia... am rătăcit...

Eram fricos și confuz, nu știam ce să vorbesc. Apariția asta eră ceva nepriceput pentru creerul meu turburat.

— Ce ochi sperioși se ascund sub fruntea-ți senină!... pentru-ce nu vrei să-ți vii în fire?

Eră un glas lin, armonios, un glas de muzică, care te farmecă cu acordurile lui perfecte...

Simțiam, cum frica îmi pierde, fața își reluu culoarea obicinuită, ochii mi-se stâmpărau, graiul reîntră în ogașa lui, sufletul întreg mi-se învioră.

— Și cum ai rătăcit p'aici... frumoaso?...!

La aceste vorbe ochii îi alergară câteva clipe zimbitori prin orbite ș-apoi cu voce duioasă îmi zise:

— Voiam să trec în orașul vecin... mă duceam să-mi caut norocul...

— Norocul?!...

— Da, norocul!

— Și cum se vede... nu mi-a fost dat să-l aflu acolo...

Mă uitai la ea, dar întâlnii în cale privirea ei fixă, pe care și-o încremenise în ochii mei. Un tremur ușor îmi cuprinse corpul și simțiam par'că o greutate neobicinuită pe suflet.

— De vrei, vino cu mine și fii al meu...

— Al tău?!... E cu neputință, ca dumbrăvioara asta să-mi dea atâta fericire!... Al tău și tu a mea?..

— Da, al meu!... Vino să mergem...

— Unde?

— La mine acasă!...

— Dar... par'că ziceai, că ești... săracă.

— Da, sunt săracă, dar cu toate astea am și eu casa mea! Vino, dă-mi brațul tău.

Se inserase. O boare lină adia încetișor printre lumea nesfârșită de arbori, iar de pe piscul muntelui s'auziă glasul răgușit al buhii. Din oraș străbătea răsunetul somnuros al unui clopot, care-i făcea prohodul unui mort, iar printre atmosfera groasă a amurgului străbăteau tainice razele gălbui ale miilor de felinare.

— Înțelegi acum ce-i fericirea? — îmi zise cu glas domol frumoasa femeie.

— Da, numai acum. Am însetat un pătrar de veac după ea și până astăzi n'am putut-o află. Ție, numai ție am să ți-o mulțămesc. Fără tine n'aș fi nimic, ci cel mult un simplu obiect nevăgat în seamă. Vezi nici lumea cea din oraș nu e nimic, pare moartă, par'că ar fi un templu al morții; pe când dacă ai fi tu acolo, dacă fiecare individ te-ar avea pe tine...

— Eu pot fi pretutindenea, dar nu de-odată, pentru-că nici nu trebuie, de-oarece fiecare om posedă câteva din calitățile mele și acestea sunt de ajuns, ca să fiu reprezentată în fiecare individ. Mă prezint însă atunci, când văd că nerecunoștința deraiază în ticăloșie!

— Nu cumva vrei să zici, că eu sunt nerecunoscător?

— Nu știu. Adecă atâta știu, că frumuseții ești recunoscător, dar nu știu cum stai cu calitățile nevăzute de ochii tăi nestatornici!

— Armonia o ador! Și fiind-că aceasta armonie numai la tine am descoperit-o, numai pe tine te ador.

— Te închini mie!

— Mă închin ție!

— Ori-ce serviciu mi-ai face?

— Da!

— Ți-e frică de armă?

— O încunjur, când nu-i necesar să mă izbesc de ea.

— Dar... dacă eu aș cere, ca tu... să-ți spulberi creerii pentru mine?!...

— Aș face-o...

— Vezi ce om bun ești tu acum. Înainte păreai așa de rău și de nesupus, râdeai și huiduiai pe aceia, cari erau stăpâni peste soartea ta.

— N'am fost rău, decât cu oamenii cari și-au bătut joc de mine. Pentru cei buni îmi dau totul, iar pentru tine și viața mea...

— Și sufletul tău...

— Da și sufletul meu...

Un hohot satanic cutremură văzduhul...

Tremurând de groază mă uitam în fața Satanii. Vântul mugia sălbatic, luminile felinarelor fluturau fantastic în aer, iară dinspre soare-apune alunecă răzbunătoare furia norilor negrii dornici de-a potopi pământul...

Un glas răgușit, glasul Satanii șueră învingător:

— Nu ești nimic omule fără mine. Eu sunt fiul sortii, sunt stăpân peste tine și sufletul tău e al meu, iar trupul al pământului!...

Cu o bubuitură puternică se crepă pământul și Satana se rostogoli în adânc.

Pădurea bătută de furtună urlă pătimaș, iar din norii cei negri, grămădiți pe vârfulurile stejarilor uriași, picurau picături mari.

...Cu pași grăbiți pornii cătră casă, pentru a-mi odihni trupul chinuit...

Coperișul căsii acoperit cu șindilă sună sgomotos lovit de picurii mari și deși ai ploii, care curgea cu furie din norii cei negrii... Incet, încet agitația îmi scădea, în urmă m'am împăcat de tot cu firea ș-am adormit...

Interpretarea acestei povestiri o las cetitorului.

V. Nițescu.

Uneltire oarbă.

*Ai aprins în mine dorul unui trai frumos și lin
Și mi-ai stâns din al meu suflet, suferințe ș'or ce chin;
M'ai făcut să cred că 'n lume nu e tot numai amar:
Viața m'ai făcut să-mi pară ca cel mai plăcut nectar.
Mi-se pare scurtă ziua, noaptea numai cât o clipă,
Pe ruina vieții mele, astăzi buha nu mai țipă;
Ci ca rozele 'nflorite, trec minutele acum;
Oh, aș merge ani cu tine pe al fericirei drum;
Iar popasuri doar aș face, numai ca să cat la tine
Și să-ți spun alături ție cât mă simt acum de bine.
Și cum norii de pe frunte s'au împrăștiat, s'au dus..*

*Ale mele gânduri negre, rân:luri, rânduri au apus...
Spune-mi de și tu ca mine simți în peptul tău iubirea,*

De ți-e sufletul ca vorba...

Oh!... mă tem de amăgirea

Ce atât amar de vreme eu în lume-am îndurat;
Spune-mi dragă, spune-mi, spune, de ți-e gândul tău
Icurat.

De pe buza ta, îmi spune, de culeg nectar sau fiere;
De te-am întâlnit, în cale, ca să-mi fii de mângâere,
Ori vr'o nouă suferință soartea mai mi-a pregătit
Ș-ai fost tu ales de dânsa să mă turburi?

Negreșit.

Vii cu uneltire oarbă ca să-ți împlinești porunca,
Vii cu zimbetul pe buze, dar cu sufletul ca stânca.
Amândoi ce vreți din mine să mai faceți?

A fugiți!

Mă 'ngrozesc de fața voastră, tu și soarta mă mințiți.

Ai suris?

Sărman prieten, tu nu te 'ngrozii de mine;
Eu? În lume, până-acuma, n'am gustat din nici un bine.
Suferințe 'ncătușară viața mea... Numai suspin
Fostu-mi-a copilăria...

Tinerețea?... Tot venin.

M'au mușcat ai mei ca șerpui, m'a înveninat iubirea,
Până astăzi nu știut-am nici ce este mulțămirea;
Ca să mă deprind cu dânsa 'mi vine se 'nțelege greu:
Hreanul vermele când lasă moare pentru-amarul seui
Fericirea?

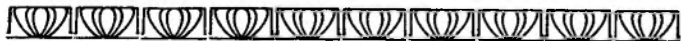
Și ea omoară ca și cea mai grea durere.
Cu amar nu e plătită ori-ce oră de plăcere?

Spune tu, îmi spune toate, te 'nțeleg și te ascult,
Spune-mi pentru-ce pe tine nu te-am întâlnit de mult?
Omenirea? Poate astăzi nu mi-ar fi atât de neagră;
Ca să-o înțeleg eu poate n'aș fi dat o viață 'ntreagă,
Rând pe rând, iubite, toate tu mi-ai fi destăinuit
Și vezi, traiul ca ș-acuma mi-ar fi fost de liniștit.

Că urăsc atâta lumea, sunt eu oare, eu de vină,
Vinovați nu sunt păgânii idolilor de se 'nchină,
Sau e chiar al lor părinte, prea măritul Dumnezeu,
Că le-a făurit, în creier, chip de idol și de zeu?
De-am fugit de ce e nobil, dulce și frumos sub soare,
De n'am adorat nimica, vina mea să fie oare?
Ori a celui ce în cale-mi numai chin a sămănat
Ș-aurora vieții mele 'n vâl negru a 'nfășurat?...

Ne 'nchinăm, fără de voe, Uneltire oarbă, fie;
Fiecare 'n lumea asta rătăcește fără să știe
Unde-l poartă a ta mână și caprițiul tău orb,
Iar din cupa-ți, la popasuri, numai din veninu-ți sorb...

Smara.

Aforism muzical.

Muzica este o concepțiune mult mai naltă, decât
orice știință sau filosofie.

L. V. Beethoven.

Fata Necuratului.

(Fine.)

Ies eu din pădure, și-ajung într'o poiană de unde
se zăria aproape satul. Lângă poiană, eră un loc de
câteva pogoane al lui Posteluicul, rămas nearat de-
aproape trei ani de zile, așa că crescuse pe el o mul-
țime de buruiene și bălării înalte aproape cât omul.
Mai încolo o leacă eră un pod, că une-ori în primă-
vară se scurgea apă din deal și nu mai puteai merge
pe drumul croit pe acolo. Lângă poiană îmi opresc
boulenii să mai resufle. Nu mai aveam mult până
în sat. Plecai din nou. Ajunsei la pod. Când să-l
trec, ce să vezi: o namilă, cu chip de femeie, se
născu par'că din pământ în fața boilor. Ei s'au spă-
riat și au cătat să dea înapoi.

Nu știam ce să mă fac. Vream să spun, să zic
ceva. Aș... frica îmi luase graiul. O leacă mă mai
desmeticii. Namila par'că tot creștea și vrea să-mi
desjuge boii dela car. Atunci îmi făcui semnul sfintei
cruci, și par'că pierii magaoaia în pământ. Nu-i așa,
c'a fost dracul, ce ziceți?

— Păi da... ziseră flăcăii cu gândul par'că dus
aiurea, apropiindu-se mai mult de Irimia și orân-
duindu-se pe jos ca să asculte mai în tihnă.

— „Nici nu vreau să vă mai spun că nici nu știu
cum am ajuns acasă, și dacă am dormit în noaptea
aceea sau nu, vă las pe voi să vă gândiți; iar eu să
vă spun mai înainte. Trecuse toamna toată, începuse
iarna și eram aproape de Crăciun. Cu câteva zile
înainte, de, în ajun, ca omul care se îngrijește, m'am
dus la oraș pentru cumpărături, la Târgu-Jiu. Iar când
m'am întors noaptea, mă apucase după urmă, dar a-
cum n'aveam de loc teamă, că avusesem grije să-mi
iau pușca încărcată cu mine. N'am mai trecut prin
Arcani, ci am luat-o pe șosea. Și-apoi pe la munte,
mai la fiecare paș trebuie să treci printr'o pădure cât
de mică ar fi ea. Iar între satele Ursăței și Rașovița
e o pădure mare, și-i și-o vale acolo care se cheamă
„Valea Rea“. Cum începui să vă spun, intrai în pă-
dure... Acuma, nu mai e nevoie să vă mai zic, că
știți, vânător ca mine“...

— Nu se mai află, știm noi. Ei și?...

— Ei și, iacă ce se întâmplă... îmi ese înainte
o dihanie neagră, și mergea în patru labe ca un urs.
Dar în spete să fi avut vre-o trei, patru cojoace.
La început se făcea, par'că nu mă văzuse, dar eu
m'am pitulat după niște pomi și-am stat acolo o leacă
ascuns, cercând oțelele grele ale puștei. Dela un timp
dihana blăstămată n'a mai mers, — se oprise în loc
și par'că luă câte un pumn, câte un pumn de zăpadă
și-l înghiți.

Și măre n'am stat mult la gândit, c'am pus pușca
la ochi și-am tras.

— Și-ai omorât dihania, spuse Găvriluș mirat.

— „Aș, de unde, că par'că am fost chior, sau
mai știu eu ce să zic, că după alte toate nici nu s'a
mișcat din loc, să spui că s'a spăriat cel puțin.

Am mai cercat să trag un foc, da tocmai când
puneam cartușul în țeve, văd că dihania o pornește
spre mine. Par'că n'am mai văzut înaintea ochilor și
de spaimă pușca mi-a scăpat din mâni în omăt.

Când mi-am venit în minți, ia pușca „de unde-
nu-i“.

— Ți-a furat-o, neică dascăle, i-auzi drăcie.

— Păi... Și așa — acuma ce se mai întâmplă. Măre, peste trei zile după ce mai mi-am venit în fire, m'am dus la Postelnicul, ca să-mi caute el niște hârtii dela primărie, pe care le aveam împreună de când cu împărțirea dela Stat — și rămaseseră la el. Eu vream să-mi scot pământul în vânzare. Acuma pe-acasă pe la el nu fusesem de mult, mai ales de când fata lui Tudora eră cam bolnavă, — și că ce avea, zău nici doctorii învățați dela oraș nu aflaseră. Da, vezi, că m'am dus. Postelnicul eră acasă — și începem noi să căutăm toate hârtiile, însă în lădița lui nu se aflau.

— Să mergem, că poate le-om afla în odaia Tudoriței, îmi zise el.

Eu, mă cam împotrīvii „ba că nu“, „ba că las pe mâne“, dar el „nu și nu“ să mergem și-am mers.

Când ce să vezi: pe pat erau aruncate vre-o patru cojoace întoarse pe dos și mai alături pușca mea. La început nu mi-a venit să crez — însă așa eră: pușca mea aidomă cu cea de pe pat.

Port dela Secalul-de-munte.

— Hei, da asta ce-i Postelnice, unde-i Tudora?

— Ce să fie, îmi zise el cam supărat și cercețând hârtiile, „par'că tu nu știi, iacă, nebuniile Tudorei“.

Și-apoi ne întoarserăm iar înapoi, căutând să-mi schimbe vorba mea, și vrând să mă descoase: „că cui îi vinzi pământul, și vezi să nu te păcălești“, iacă de-al de-astea.

Dar eu mai stătui ce mai stătui, și plecai cu gândul ca să caut să mă întâlnesc într'una din zile cu Tudora, și-oi mai vedea...

Și nu-mi intră de loc mie în cap, ce rost aveau cojoacele și pușca mea acolo. Tare mult mă mai muncia gândul rău și-apoi și vorba tatălui ei, aruncată poate într'o doară: „iacă nebuniile Tudorei“ nu-mi dădeau pace de loc..

Trecură zilele de sărbătoare — trecu ianuar cu gerul lui năstrușnic; iar pe la începutul lui făurar

veni cu oare-cari treburi pe la mine, pentru ajutorul de primar din Isvarna — și după ce-am sfârșit noi lucrurile el a vrut să plece. Eu de unde să-l las: „că mai stai, c'o fi, c'o păți că las' mâne dimineata“ dar el nu, s'a hotărât și poate cu drept cuvânt, că zicea că a doua zi are inspecția sub-prefectului. Și-acuma de... de voie, de nevoie, nu puteam să las pe om să plece la drum singur, prin locuri nu tocmai cunoscute, — așa că am plecat amândoi. Ne-am abătut pe la un cumnat al meu din sat și-am luat pușca lui cea mare cu „două țev.“ și-apoi noroc la drum și voie bună.

Eșim noi din Brădiceni, trecem de Pestișani — și nu mai aveam mult până a ajunge în Tismana.

Dela un timp nici unul din noi nu mai spunea nimic, frigul par'că ne amorfise, că eră un ger de crepau zău și pietrile. Și cum mergeam noi cam încetișor trăgându-ne ciobotele prin omăt, ce să vezi la o colitură de drum, ne ese înainte un iepure.

Piei drace, zise ajutorul de primar, făcându-și cruce, și se ascunse par'că în pământ din fața noastră iepurele într'o clipire de gene.

„Uite frate, îmi zise el, pe-aici să știi că umblă necuratul. Se zice că și prin satul meu ar fi un om însurat, cu vre-o câțiva copii, ai necuratului; — doamne ferește, mai știi, se poate“.

Gândul meu în acea clipă eră la Tudora, a lui Postelnicu, cu toate că mă munciam să mi-l alung.

Zăpada sub apăsările greoaie ale ciobotelor noastre, scârțâia și par'că mai rupea liniștea care se așternuse odată cu noaptea în jurul nostru.

În drum trebuia să trecem pe lângă o moară părăsită; așa zisa: „moara răului“ cum îi spun oame-nii de prin partea locului. Cu cât ne apropiam de ea, cu atât mai mult aș fi vrut să abatem drumul și s'o lăsăm într'o parte, dar nu se putea — și-apoi nici n'aveam măcar vre-o potecă. Când ce să vezi, că par'că se născu din „moara răului“ o mătăhală, care tot creștea, să atingă mare, cerul și mai multe nu...

Ajutorului de primar îi înghețase sufletul. Și-a tot făcut el cruce, dar pace, mătăhala tot creștea, și par'că începuse să rânjască. Iacă, pe lângă noi, că sdup, iepurele iar ne eși înainte, și se învârtia tot în jurul nostru și al mătăhalei. Eu nu-mi perdusem cum-pătul. Pun pușca la ochi. Tovarășul meu se opri locului. Ochesc și trag doue focuri, unul după altul.

Gloanțele vuiră, și nu știu cum, că mătăhala care tot creștea, odată se făcu mototol la pământ.

Ne-am apropiat; — ajutorului îi venise sufletul la loc. Venirăm lângă dihanie și eu scăpărai cu am-narul, iepurele intrase în „moara răului“.

Zărirăm, măi flăcăi, vre-o doue cojoace cu dăre de sânge, pe care le dădurăm la o parte, — când ce să auziți voi, văzurăm o față omenească, și cunoscu pe Tudora, fata lui Postelnicul.

Fețele flăcăilor se posomorâră și nu mai zic nimic.

— „Iacă așa. Hei, de-atunci is zece, dacă nu și mai bine, de ani. Și-apoi ce să vezi, a doua zi Postelnicul, să mă omoare și mai multe nu, „că mi-ai omorât fata tâlharule“ și câte și mai câte.

Apoi m'a dat în judecată. Noroc de ajutorul de primar din Isvarna, care la judecată a spus și el cum au fost lucrurile, că altfel poate, de... cine știe ce s'ar mai fi întâmplat: îfundam ocna, că așa e — ci-că am făcut moarte de om.

Dar judecata — nu mi-a făcut alt-ceva decât, m'a fost mutat de prin acele locuri acilea, — și alt nimic.

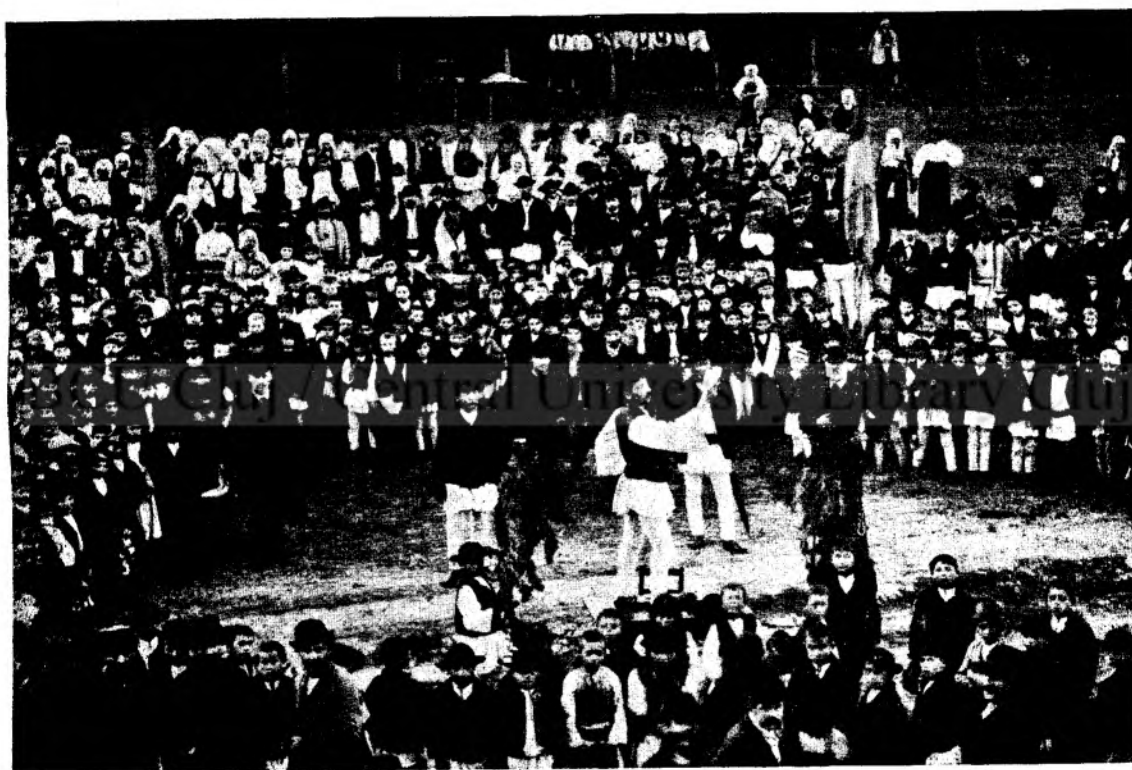
Apoi mai anii trecuți Postelnicul a murit, și se zice, că a lăsat cu limbă de moarte să-mi spuie femeia lui: „ca să-l iert c'a vrut să mă năpăstuiască cu răul, că el știá că fata lui erá a Necuratului, dar de... par'că și el îi luase mințile în timpul acela, că vrea

ascultați atâtea și atâtea minunății, însă hm... las că mai e timp și mâni și poimâni, iar la șezători ce-om mai spune, dacă vom îndrugá toate celea acum?“

Cu aste vorbe, își sfârși spusa lucrurilor, după cum le zice el: „adevărute și petrecute“.

Iar după câteva clipe, fiecare dintre ei, e la rostul și locul lui la muncă.

Flăcâii nu mai zic nimic, și poate gândul la toți

Adunare în Seliște.

cu ori ce chip să mă omoare, sau să mă facă să înfund ocna.

Ei, măre, și l-am iertat, c'asă e bine și omenesc. Și acuma, iacă măi, cum ați rămas pe gânduri! ia haidați la lucru, că ne-a apucat amiaza. Uite, acum vine prânzul și ne-o aduce baba mea de mâncare; dar bine să mâncăm, di adicătelea ce-am muncit? Mai puțin ca niște femei. De... știu eu, vi-i bine când

acum e la Gheorghina, fata lui Ispas din satul lor, „că Necuratul ce nu-i în stare să facă?“

Și vre-o câțiva dintre ei, care credeau că nu-s decât niște spărietori pentru copii lucrurile acestea până azi, — acum le dau crezământ, că de... dascălul Irimia e om cu o leacă de carte, cu mintea întregă și ce spune el, e bun spus — și așa trebuie să și fie, c'altfel cum e, dacă nu-i așa?

D. Ionescu-Morel.

Epigrame

I.

Nu-i aşá? Se 'ncurcă treaba
Dacă 'n creer nu-i ce vrei?
Ai şi tu un rost pe lume,
Treci uşor lângă... femei.

II.

Nu cumva să-ţi pară şagă
Şi, că lumea-i de vânzare:
E uşor să-ţi mângâi barba
Şi să prinzi femei... uşoare.

III.

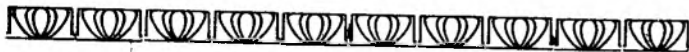
Sfădăuş şi îndărătnic
Când eşti treaz, nu-ţi afli loc;
Dar eşti vesel, mână spartă,
Când te vezi la poloboc.

IV.

Altfel leneş şi netrebnic
Vai, de ţara ce te are.
Cum ţi-aş trage doue bice
Ca să sai peste hotare.

lui MILMIC.

G. Prut.

Ciobotele Cucului.*)

(Snoavă din Bucovina, com. Şcheia).

Un om, anume *Cucu*, şi-a cumpărat odată o păreche de ciobote noue din târg şi-apoi, după ce s'a învărtit o bucată bună de vreme în colo şi 'n coace printre dughene, şi după ce a băut aldomaşul obicinuit la asemenea prilejuri până ce-a prins ciocârlanul de coadă, s'a pornit de cătră seară spre casă cu ciobotele pe mână şi cu luleaua în gură.

Drumul spre casă însă nu-i eră pe de-a dreptul,

*) Ilustrul academician ne trimite aceasta snoavă, însoţită de următoarea scrisoare:

Suceava, 10 iunie 1906 st. n.

Mult stimat dle Coleg!

Printre legendele unor plante, ce mi s'au trimis în timpul din urmă, s'a răfăcit şi snoava alăturată, de bunăseamă din cauza că sub *Ciobotea Cucului* se 'nţelege în Bucovina şi planta numită lat. *Primula officinalis* Jacq.

Cetindu-o şi văzând că e hazlie, ca mai toate snoavele şi anecdotele, în cari e vorba despre Țigani, n'am aruncat-o, ci am pus-o din nou pe hârtie, şi acum V'o trimit dvoastre spre publicare în *Familia*.

Nu ştiu de va plăcea. Eu însă sunt de părere că toate celea ce le-a produs şi le produce poporul nostru, să le dăm cât mai de grabă publicităţii, aşá cum sunt, până nu apucă a se pierde, căci va veni odată un timp, şi acela nu e tocmai tare departe, când nici aşá nu le vom putea căpăta.

Alte popoare, mai înaintate în cultură decât noi, când află şi numai nişte fragmente din literatura poporană, se bucură şi le dau fără întârziere publicităţii.

E bine deci, cred eu, să facem şi noi aşá; să nu trecem nemică cu vederea ce e poporan, căci, cine mai ştie, poate că o să ne prindă odată bine.

Până la ceva mai bun, primiţi aceasta şi dimpreună cu dansa şi salutările mele cele mai sincere.

S. Fl. Marian.

ci el ducea pe lângă o pădure mare, în marginea căreia locuia pădurariul, un Țigan mai ca toți Țiganii:

Mic de sta',
Dar bun de sfat,
Gros în vână
Şi lung în mână.

Ajungând în dreptul locuinței Țiganului pădurar, nu să-şi caute de drum şi să treacă mai departe în treabă-şi... nu! ci, fiind un mare fumător şi stângându-i-se ciubeuca, se abate pe la Țigan ca să-şi ia foc întrânsa.

Țiganul, care eră acasă şi care se chemá *Nicu*, cum a intrat *Cucu* la dânsul şi cum a dat cu ochii de ciobote, pe loc şi-a şi pus în gând ca să i-le şteargă. De-aceea îl şi apucă cu vorba:

— Frumoase şi bune ciobote!... Aferim dá cel ce le va purtá, că bine i-s'or şedeá!... Da ce-ai dat pe dânsule?

— Noue leuşcani bátuţi,
Nici mái puşini, nici mái mulţi!

respunse *Cucu*, mândru de cumpărătura ce-o făcuse. Şi-apoi apropiindu-se de vatră şi luându-şi un carbune în lulea, începú a pufái ca şi când n'ar fi duhănit de o septămână întreagă.

— Cá şi fa! — zise Țiganul mai departe, trăgând necontentit cu coada ochiului la ciobote.

Că-s frumoase
Şi-arătoase
Cum mái bune dá primblat
Şi dá jucat
Pá la nunţi şi cumátrii
Şi la alte veselii!

Dar n'ai fi aşá de bun să mi-le dai un pic ca să mă încalţ cu dânsule, să văd cum mi-s'ar şedeá, căci aş vrea să-mi cumpăr şi eu aşá o păreche de ciobote.

— De țe nu!... poftim, încalțe-le! — respunse *Cucu* şi, fără să-i plesnească prin minte ce are de gând să facă Țiganul cu dânsule, i-le dete ca să le cerce.

Țiganul, când văzú că *Cucu* nu se pune de pricină, să fi prins pe Dumnezeu de un picior şi nu s'ar fi bucurat aşá de tare, luá ciobotele şi încalţindu-le, zise:

Acum stăi puşin pá loc
Ca să-ţi trag un sfânt dá joc,
Să vezi, nene, cum i-or sta
Celui ce le va purtá!

Şi cum rosti cuvintele acestea, prinse a jucá şi-a chiui de se resună casa:

Ciobotea Cucului
Pá piciorul Nicului
De s'a dá, de nu s'a dá,
La pădure s'a luá
Şi 'napoi nu s'a 'nturná,
Dá drumeţ pân' n'a scăpá!

Iar după ce sfârşi cuvintele acestea de chiuit, bătú de vre-o câteva ori în pinteni, sări pragul, şi apucându-o la sănătoasa pe după casă, cât ai bate în palmi, intrá în pădure şi se făcú nevăzut.

Cucu, care se aşteptase mái de grabă la moarte decât la aşá ceva, văzând că Țiganul i-a sterpelit cio-

botele și-a fugit cu dânsule, zise, uitându-se lung în urma lui și clătînând din cap:

Cucule, năucule!
Unde ți-s ciobotele?
A sburat cioara cu ele;
Băgă-i-s'ar dracu 'n pele,
Și te-a lăsat iar desculț,
Dacă-i fost un găgăuț.

S. Fl. Marian.

Mariangela.

— După Carlo Pignone. —

Fata eră bolnavă de pept. Odată, pe când goașele galbire de mătasă se alintau încoace și încolo pe suprafața apei ferbinți, un sunet straniu erupse din peptu-i slăbit și sânge cald îi țâșni din gură. Nu spuse nimăruî nimic. Ii eră rușine. Zilnic își vedea de lucru la fabrică. Eră totdeauna mai de vreme acolo ca celelalte lucrătoare, căci trebuia aprins focul sub căldare când soarele se ivia de după colina San-Michele, trimițând sulite roșii de sânge pe dealurile pleșuve. Stâncile solitare îmbrăcau mantie de aur, bruma tremură încă pe frunzele buruienelor ce ațipiau cu capul plecat la pământ ca un om ce se scoală cu piciorul stâng; toate străluciau acolo în adăpost de soare ca niște bucăți de sticlă. Din hoarnele roșii dela San-Lencio fum negru se ridică spre bolta albastră.

Mariangela pâli. De pe obrazul ei dispăruseră groșițele cochete între culele săpate de hectică.

Trecuseră mai multe luni.

„Ce ai Mariangela?“ o întrebă într-o dimineață Lorenzo, fiul proprietarului fabricii.

Și-și ridică ochii sei mari, negrii, spre obrazul ei de ceară. Il cuprinsă mila. Il dorea inima de veștețirea acestei flori bolnave. Natura lui puternică compătimită creatura fragedă și slăbănogită. Stejarului puternic i-ar fi plăcut să verse din belșugul sucului seu o nouă viață în peptul uscat. Lorenzo eră de 25 de ani, înalt, puternic. Cu pumnul ar fi putut culcă la pământ un leu. Nu fusese nici odată bolnav.

Poate tocmai acest contrast aprinse în sufletul lui Lorenzo flacăra dragostei celei mai curate pentru sermana floare pe cale de a se ofili. Eră primu-i amor. Ii fu destul o singură privire. În dragostea lui eră milă amestecată cu gentileță. Nu mai putea trăi fără dânsa; trebuia s'o vadă, trebuia să-i vorbească, s'o mângăie și să-i inspire curaj. S'ar fi jertfit bucuros pe sine însuși, numai s'o vadă sănătoasă. Se sculă în zori și o așteptă în dosul colinei. Statura măreață a fetei se ivia în zare. Venia încet, strângând fragi pe marginea cărării. Soarele auria dealurile și câmpiile mănoase.

Vârfurile înalte a platanilor se legănau în văzduh. O pulvere fină se ridică de pe drumul de țeară, se așeză pe arbori, acoperindu-le frunzele cu un văl suriu. Din depărtare resună sgomotul dela fabrică.

„Bună dimineața, Mariangela!“

„Bună dimineața, Lorenzo!“

Și nu se prinseră de mână. Nu-și mai ziseră nici un cuvânt. Înaintară așa tăcuți, umăr la umăr, pe cărarea pezișă. Din timp în timp își ridicau ochii. În căutăturile lor eră numai pasiune fără poște. Ea bolnavă; el puternic, sănătos. Curățenia dragostei lor nu eră turburată de vre-un gând păcătos; nimic nu profană poezia sentimentului adevărat și limpede. Poate se temea că astfel de amor ar putea să strice acestei ființe plâpânde. Eră așa de debilă! O suflare de vânt ar fi putut-o culcă la pământ. Iară dragostea e ca furtuna, ca uraganul...

Ea mergea încet; avea o rochie neagră. Iși tocni pe pept mărma de mătasă roșie cu flori galbene, în vreme ce talerii îi zurnăiră pe grumazii uscați.

Ajunși la intrarea fabricii, Lorenzo îi zise:

„La 3 oare vin după tine, Mariangela!“

Și se despărțiră.

El plecă la câmp și se dete cu totul unor fantășari plăcute. Respiră cu nesaț aerul îmbalsamat de apropierea parcului plin de flori. Se prindea de vorbă cu lucrătorii de pe câmp. Apoi se adância în gânduri la țermul lacului din parc. În fundul apei curate se putea vedea tapetul de muschi, iar la suprafață înțau plante aquatice.

Odată când o petrecu dela fabrică cătră casă, îi zise:

„Mariangela, am vorbit cu tata. El consimte la căsătoria noastră.“

Mariangela surise trist.

„Cât ești tu de bun!“ respunse ea.

O lacrimă-i umezi pleoapele. Apoi arată lui Lorenzo batista pe care se vedea o pată de sânge.

„Să fie voia Domnului!“ zise fata.

Lorenzo simția că i-se strânge inima.

În fața lor se întindea măiestros ținutul în roșăta serii. La poala stâncelor de bazalt se zăriau umbre mari, sure. Pajiștea verde eră acoperită cu pulvere aurie. Din depărtare resună doina lucrătorilor ca un glas de rugăciune.

„Știi?“ — întrebă Lorenzo. Atunci prinse întâia dată mâinile iubitei sale.

„Nu știu nimic.“

„Ți-am cumpărat și dar de nuntă.“

Și-i dete dintr'o lădiță cu capac de cristal un șir de mângăritare.

„Mi-l dai ca revanche pentru pantofii ce ți-am făcut dar în luna trecută?“

„Nu pentru aceia!“

În pragul casei se despărțiră.

Când Lorenzo ajunse acasă, capu-i ardea și tâmplele-i băteau cu putere. Se inseră; umbrele arborelor încălziți de razele soarelui ostenit măriau întunerecul.

La cină mănca puțin. O sete grozavă il chinuia.

„Ești bolnav?“ il întrebă tatăl.

„Nu știu... îmi arde capul... așa mă doare... nu-i nimic.“

Se culcă. Avea ferbințeli. Trimiseră la moment după medic. Pe când sosise, bolnavul deja aiură. Fața-i eră palidă.

„Tifus“ zise medicul.

În ziua următoare, când Mariangela merse la fabrică, nu se întâlni cu Lorenzo la locul îndătinat. Căzută pe gânduri, înaintând cu pași înceți, se mai întoarse odată cu toate că se putea întâmpla ușor să întârzie dela lucru.

În fine se decise și intră.

„Unde e Lorenzo?” întrebă ea de portar, ce trăgea liniștit din pipă, așezat pe o peatră.

„E bolnav. Medicul e la dânsul. Boala a venit așa, fără de veste. Mă tem că are să moară.”

„Dară e bolnav? Cine? Lorenzo?... Nu! nu! nu se poate! doar ieri eră încă așa de sănătos! „Vreau să-l văd”, strigă ea.

Și porni către locuința șefului. O lăsară să între, știau cu toții că Lorenzo o iubește și o va lua poate și de femeie.

Lorenzo nu băgă de seamă când a intrat. Odaia eră plină de miros greu de leacuri. Lumina soarelui străbătea slab prin perdelele lăsate. Bolnavul își perduse conștiința.

„Dzeule! — Dzeule!” isbucni Mariangela smulgându-și părul.

Și plângând căzută în genunchi dinaintea patului. Totul i-se părea un vis, o greșală. Omul acesta nu putea, nu eră iertat să moară. E atât de frumos, atât de puternic! Mai bine să moară ea; ea care scuipe sânge; ea hepticoasa! O! pentru ce n'o ia Dumnezeu?

I-se părea că-și perde mințile.

„Mântuiți-l! Mântuiți-l — strigă ea doctorului care privia îngrijorat orice mișcare a lui Lorenzo.

Apoi Mariangela se ridică și-și șterse ochii de lacrimi. Ceru ca îngrijirea bolnavului să-i fie concretă ei. Apoi fugi după ghiată. Se întoarse în curând găfâind. Ea însăși sfârmă ghiata cu pumnii-i slabi și-o așeză pe fruntea lui Lorenzo.

„Renzo! Scumpul meu Renzo!” — plângea Mariangela înecat.

Dar Renzo n'o auzia.

Trei zile și trei nopți nu se mișcă de lângă dânsul. Îngrijia de toate și nu mai plângea. Eră atât de sprintenă, atât de ușoară, întocmai ca o gazelă. Umbra în vârful picioarelor. În desnadejdea ei se rugă la preacurata Fecioară dela care așteptă scăpare.

Eră joi seara.

Razele soarelui ostenit luminau palid turnul vechiu și mâncat de rugină dela Caserta Vecchia.

Mariangela umblă în sus și în jos prin odaie. Tatăl lui Lorenzo o privia cu o sfială amestecată cu admirație. Câinele de vânatoare al lui Lorenzo, care de mai multe zile nu se mișcase de lângă pat și nu mâncase nimic, — începuse să se schiaună fără de veste.

Mariangela se apropiă de patul bolnavului.

„Lorenzo! Lorenzo!”

Lorenzo zăcea nemișcat, rece. Nu mai respiră.

„E mort!”

Și un răcnet de fiară rănită răsună.

Ea cuprinse cadavrul scump cu brațele-i trandafirii, eșită din minți. Par'că voia să-l răpească din gura morții. Apoi sărută îndelung buzele înghețate ale mortului.

Eră târziu. Stelele luminau satul, stâncile pleșuve, văile și piscurile depărtate, îmbrăcate în negură tremurătoare. Umbra turnului se risipi la lumina lunii.

Sgomotul dela fabrică fu înlocuit c'o liniște serbătorească. Doară vre-un strigăt sinistru de cucuvară mai resună prin noapte.

De atunci sunt treizeci de ani.
Mariangela trăiește și azi.

Maiu 1906.

Cornel I. Sânjoanu.

Isprava lui Drăcilă.

— Anecdota —

Dicu, cioara cea mai neagră
Dintre țigani din sat,
Auzit-a că preotul
La neamuri a fost plecat,

Și mai trăgând cu urechea
Auzit-a că-i acasă
Numai sluga cea mai mică
Și cu doamna preoteasă.

Știa Dicu că preotul
Are 'n horn slănină multă.
Și cârnaț de câțiva metri
Și șoncă neincepută.

Deci se duce în spre seară
Și se suie la slănină,
Ca să iaie câțiva 'n cărcă;
Dară neavând lumină,

Din greșeală 'n loc să iaie
Numa-o șpargă subțirea,
A tăiat ceea mai groasă
Ș-o picat din horn cu ea.

Oblu 'n tindă lângă găște:
Găști-e mi-o găgăit
Iară doamna preoteasă
Cum din somn mi-s'o trezit,

Aprinzându-și luminarea,
A eșit până în tindă
Și văzând țiganul negru
C'o slănină, ca-o oglindă,

Inceput-o să se roage:
„Nu mă lăsa doamne sfinte!”
— Taci, îi strigă corturaru —
Io nu-s doamne, nice sfinte.

Că io-s dracu, preoteasă,
Ș-am adus ceva slănină
Ca să ai ce pune 'n oală
Col' la vară; — hai anină!”

— „Nu-ni trebe, du-te cu sfântul.
Nu mânc slănină drăcească;
Iar' țiganul, ceanașul
Incepă ca să grăiască:

„De nu-ți place, preoteasă,
De isprava lui Drăcilă,
Las' pe Dinu, săracușul,
Lui îi place de slănină!”

Și luând slăcina 'n spate
Mi-s'o dus, și dus e azi;
Iară doamna preoteasă
Fără slănină-o remas.

Bis trița, 1906.

Theodor A. Bogdaru.
învățător.

Premiile Academiei Române.

In 1907.

Academia Română va avea să deacearnă în sesiunea sa generală din 1907 două feluri de premii: unul pentru cărți publicate și altul pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

A) Premii pentru cărți publicate.

1. *Premiul Nasturel*, de 4000 lei, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de orice natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 noiembrie 1905 până la 31 octombrie 1906. —

2. *Premiul statului Eliade Rădulescu* de 5000 lei, care se va da prin secțiunea literară, pentru o scriere de literatură sau de filologie, mai meritorie printre cele publicate dela 1 noiembrie 1904, până la 31 octombrie 1906.

3. *Premiul Adamachi* de 5000 lei, divizibil, se va da prin secțiunea istorică, pentru scrieri istorice, economice, juridice, filozofice, de cuprins moral, (în înțelesul că sunt excluse numai scrierile contrare moralei), cari se vor judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 noiembrie 1905 până la 31 octombrie 1906.

4. *Premiul Asociațiunii Craiovene* pentru dezvoltarea învățământului public, de 1500 lei, pentru cea mai bună carte didactică în limba română dintre cele tipărite dela 1 noiembrie 1902, până la 31 octombrie 1906.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a tuturor cărților propuse pentru concurs este până la 31 octombrie 1906.

Notă. — Se pun în vederea concurenților următoarele articole din regulamentul pentru premiile literare, istorice și științifice, votate de Academie la 8 martie 1906:

Art. 4. Operele publicate vor fi prezentate la concurs de autorii lor în câte 15 exemplare pe lângă o cerere scrisă, în care se va arăta totdeauna anume premiul la care concurează.

Un autor nu poate prezenta în același an aceeași scriere la mai multe premii, nici mai multe scrieri la diferite premii.

O scriere prezentată la un premiu nu mai poate fi mutată la altul după trecerea termenului de prezentare (31 octombrie) fixat în art. 3.

Art. 5. O scriere prezentată într'un an la un premiu și nepremiată poate fi prezentată în anii următori, la concursul aceluiași sau al altuia premiu, numai dacă este preînviată în părți esențiale în nouă edițiune publicată de autor în viață.

Art. 6. Operele publicate de Academie, făcute din inițiativa sau cu ajutorul ei, nu pot fi admise la

concursul premiilor. De asemenea nu pot fi admise la concurs opere postume.

Art. 7. La concursul premiilor poate fi admisă nu numai o operă întreagă, ci și parte dintr'o operă, cu condițiune ca această parte să fie completă.

Art. 8. La premiile Nasturel pot fi prezentate scrieri de orice natură; la premiul Eliade-Rădulescu scrieri de literatură, de filologie, de istorie, scrieri economice, juridice, filozofice; la premiul Lazăr, scrieri cu conținut științific în înțelesul științelor exacte (matematică, fizică, chimie, istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie și științele aplicate în genere); la premiul Adamachi scrieri cu cuprins moral de orice natură (în înțelesul că sunt excluse numai scrierile contrare moralei); la premiul Hagi-Vasile scrieri privitoare la comerțul român în trecut și în prezent.

Art. 9. La premiile Nasturel — conform testamentului — pot fi admise numai scrieri în limba română; la premiile Eliade-Rădulescu, Lazăr, Adamachi sunt admise și opere scrise de autori români sau străini într'una din limbile latină, italiană, franceză, germană sau engleză, dacă întreg cuprinsul operei va tracta despre pământul sau neamul românesc, despre istoria, limba sau literatura românească.

Art. 10. Traducerile din limbi străine în limba română pot fi premiate numai dacă sunt făcute de pe opere clasice și, prin dificultățile învinse ale unei perfecte traduceri, în versuri românești, vor constitui adevărate opere literare ale limbei române, ori — prin anexarea de explicări și note științifice cu totul proprii traducătorului — își vor fi însușit meritele unei lucrări originale în limba română.

Art. 11. Toate lucrările, fie tipărite, fie manuscrise, prezentate la veri-unul din premiile Academiei, trebuie să fie scrise cu ortografia Academiei.

În cazuri cu totul excepționale și numai în timp de un an dela adoptarea acestui regulament, se vor putea admite la premii și cărți scrise cu altă ortografie, cu condiția însă ca să fi fost imprimate afară din regatul României.

Art. 12. Operele publicate anonime sau pseudonime vor putea fi admise la concurs, iar autorii spre a primi premiile acordate, vor trebui să probeze proprietatea lor.

B) Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

1. *Premiul Alexandru Ioan Cuza*, de 10,000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume dela 1891 până la acordarea premiului se va da prin secțiunea istorică, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre „Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea principatelor.

2. *Premiul Statului Lazar*, de 5000 lei, se va da prin secțiunea științifică, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra obiectului: „Cercetări originale asupra pelagrei în vederea etiologiei și combaterii boalei“.

3. *Premiul Adamachi*, de 5000 lei, divizibil, se va da prin secțiunea literară, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: „Inriuririle curentelor străine în evoluțiunea limbei și literaturii române în secolul XIX“.

4. *Premiul Neuschotz*, de 2000 lei, se va da prin secțiunea istorică, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: „Istoricul căilor ferate din România și influența lor din punctul de vedere economic, social și politic“.

Terminul prezentării manuscriptelor pentru toate aceste premii este până la 1 septembrie 1906.

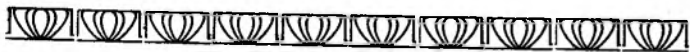
Notă. În vederea concurenților la aceasta a doua serie de premii se pun următoarele articole din regulament votat de Academie la 8 martie 1906.

Art. 19. Manuscriptele se vor prezenta la concurs în termenul fixat în art. 3, până la 1 septembrie, fără nume de autor, purtând o deviză sau motto; ele vor fi însoțite de un plic sigilat, pe care va fi reprodusă deviza sau motto din fruntea manuscriptului și în care se va afla închis numele autorului. Acest plic se va deschide numai dacă lucrarea va fi premiată.

Manuscriptele cari nu vor fi scrise curat și legibil, nu vor fi luate în cercetare.

Art. 21. Valoarea premiului acordat unei lucrări în manuscris se va număra autorului numai după ce lucrarea premiată va fi tipărită.

Art. 22. Manuscriptele nepremiate vor fi restituite autorilor, cari le vor cere, și își vor dovedi proprietatea, la cancelaria Academiei, prin deschiderea plicului cu numele lor; manuscriptele nereclamate în timp de un an dela pronunțarea rezultatului vor rămâne proprietatea Academiei și vor fi încorporate în bibliotecă, în colecțiunea manuscriptelor.

Clevetitorii.

(Cronică.)

Dintre toate păcatele pe care le fac oamenii, nici unul nu mi-se pare mai urât și mai josnic de cât clevetirea care este totuș mai răspândită de cât desfrânarea sau lenea.

Duceți-vă în ori ce casă veți voi și veți găsi acolo neapărat pe cineva care va avea ceva de spus pe socoteala unui prieten sau a unei cunoștințe oare care. Nu numai atât, dar plecând din acea casă, dacă ai putea să te întorci și să ascuți nevăzut cele ce se vorbesc în urma ta, ai auzi cuvinte și lucruri tot atât de măgulitoare ca și acelea pe cari le-ai auzit spuse despre cunoștința sau prietenul care lipsia.

Pentru unii oameni a cleveti pare că e ceva organic, ceva pe care îl fac împinși de o necesitate organică, fără să vrea chiar. Astfel sunt bună-oară mahalagioaicele cari nu pot să se întâlnească două la un loc fără ca să nu clevetească pe toate cunoștințele lor.

Dar nu numai oamenii incuți suferă de această urâtă boală, dar chiar și mulți dintre aceia a căror educație și cultură ar îndreptăți pe ori-cine să creadă că el ar fi cu totul dușman păcatului clevetirei. Totuș când îl cunoașteți mai bine vezi, că el ar putea să personifice acest păcat josnic și urât.

Îndată ce te întâlnești cu el, după ce schimbi două trei cuvinte, începe să vorbească de cutare sau cutare cunoscut, îl ocărește, spune tot ce se vorbește rău pe socoteala acestuia și dacă nu se vorbește nimic, inventează el, și par'că îi crește inima când te-are vedea rizând sau aprobând cele ce spune el. Iar după

ce te-ai despărțit de el, după ce se întâlnește cu un altul, va vorbi cu acesta în acelaș mod despre tine.

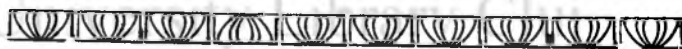
Dacă i-ai număra cuvintele pe care le rostește într'o zi, s'ar putea paria că nici 10 la sută nu sunt alt-ceva de cât vorbe de clevetire. De câte ori îl văd, îmi aduc aminte de o femeie din satul meu, numită Stana, care nu trăește de cât din clevetire și pe care oamenii au poreclit-o: „gazeta satului“. Ea nu face altceva toată ziua de cât să meargă din casă în casă, pe la oamenii mai de frunte, strecurându-se și pe la arendași sau proprietari și vorbind rău de dușmanii acelora la cari se află. Ea spune cele ce a aflat prin casele prin care a umblat, ce a zis cutare de cutare, ce vorbe urâte au eșit pe seama cutărei femei sau cutărei fete, ce fel trăește Ion cu Smeada sau Tudora cu Ilie.

Și pentru știrile ei, primește ba un pumn de mână, ba o haină, ba un ciocan de țuică.

Femeia aceasta însă are o scuză mare: ea nu e de cât o biată țarancă; tinărul acela este inteligent și cult.

Dar atâția alții cari nu au putut să se lepede de vechile urâte năravuri pe cari poale le aveau părinții lor sau pe cari le-au contractat într'un mediu prea vulgar în care și-au petrecut copilăria. Această boală, odată contractată, devine incurabilă. Și considerând numărul imens al celor cari suferă la noi de această boală, putem să ne dăm seamă mai bine de adâncă lipsă de educație care se simte în țara noastră.

Lys.

LITERATURĂ.

Academia Română a ținut vineri la 2/15 iunie ședință publică. Dl Gr. G. *Tocilescu* a cetit o comunicare despre „Turnu Severin în Epoca română“.

Vorbirile deputaților naționaliști români. Deputații români naționaliști din camera deputaților Ungariei, sporindu-se cu puteri noue, desvoaltă o activitate mai mare, decât în trecut. Vorbirile lor rostite până acum în parlament vor apărea septămăna viitoare în broșură. Precum aflăm, se vor tipări 50,000 de exemplare. Prețul va fi foarte moderat, ca și omul cel mai sărac să poată cumpăra.

XXV ani din viața Reuniunii femeilor române selăgene. La jubileul de 25 ani al reuniunii femeilor române selăgene, pe care îl anunțăm mai la vale, secretarul reuniunii dl Augustin Vicaș, bine meritatul protopop al Hidișului, a scos la lumină în Șimleul-Silvaniei în o broșură foarte interesantă: istoricul înființării acestei Reuniuni și toată activitatea ei de atunci și până astăzi. Este o lectură care ofere modeluri de activitate tuturor femeilor și bărbaților din clasa mai cultă română. Iată ce poate să producă zelul național, iubirea limbei și stăruința neobosită pentru ridicarea și întărirea culturii poporului. În timp de 25 de ani, Selagiul, de unde au eșit atâția fruntași români, femeile s'au întrunit în o reuniune culturală, care a întemeiat factorul cel mai important pentru răspândirea limbei strămoșești, o școală română de fete; iar bărbații, inspirați de convingerea, că întărirea stării materiale a poporului este temelia înfloririi sale, au înființat un institut de credit și eco-

nomii în Șimleu, care a devenit model de conducere între toate institutele noastre financiare. Aceasta impresiune ni s'a inspirat prin broșura despre care am început să scriem. Ea ne mai oferă și portretele dnei vād. Clara Maniu n. Coroian fosta prezidentă, al dnei Maria Cosma n. Dragoș actuala prezidentă, și ale unor bărbați binemeritați, precum și o ilustrație reprezentând școala de fete a reuniunii.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Succesul dșoarei Aurelia Cionca. Geniala noastră artistă, dșoară Aurelia Cionca, bine cunoscută și mult aplaudată și în concertele ce a dat dincoace de Carpați, a încântat publicul din nou într'un concert în Viena în luna trecută. Revista muzicală „Musikalisches Wochenblatt“ din Lipsca raportând despre acest concert, zice că dșoara este „fără învoială, un adevărat talent, care totodată e însoțit și de pasiune nobilă și adorabilă muzicală, cari vor face despre dșoara Cionca să se vorbească mult în toată lumea“.

Reprezentare teatrală românească în Alba-Iulia. Reuniunea economilor și meseriașilor din Alba-Iulia dă azi sâmbătă în 16 iunie n. o reprezentare teatrală. Se joacă „Favorita“ operă lirică de Donizetto. Economii și meseriași reprezentând o operă de Domizetto, mare progres.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

La școala civilă de fete a Asociațiunii din Sibiu examenul vor începe luni la 25 iunie și se vor continua în zilele următoare, din religie, din limbile: română, franceză, maghiară, germană, istoria naturală, geografie, aritmetică, istoria patriei, fizică; muzica instrumentală (pian, violină). Examenul se vor încheia vineri la 29 iunie cu solenitate, tot atunci se vor împărți și atestatele. Lucrările de caligrafie și desen, vor fi expuse pe timpul examenilor într'una din salele institutului.

La institutul Oteteleșan din România, de sub conducerea Academiei Române, pentru viitorul an școlar se vor primi 16 eleve. Cursul va fi de cinci ani de studiu și unul de practică. În acest timp elevele vor avea toată întreținerea în institut și nu vor părăsi școala în tot intervalul de șese ani, afară de cazuri de forță majoră. Sunt admise în institut copile născute de părinți români săraci, pe deplin sănătoase, cari au împlinit 12, dar încă nu 14 ani. Cererile de primire sunt a se trimite la Academia Română, până în 5 august a. c. Concurențele cari nu sunt din România, se admit fără examen de primire, în virtutea atestatorilor obținute în școlile similare din patria lor, alăturând la cererea lor și un atestat medical și o fotografie a lor.

Promoțiune. Dl dr. *Aurel Iancu*, originar din Obad, a fost promovat la universitatea din Cluj doctor utriusque.

Cenzură de profesor. Dl *Nicolau Dragan* a făcut la universitatea din Budapesta cenzură de profesor din limbile: latină, greacă și română.

CE E NOU?

Hymen. Dl *Octavian Goga*, eminentul nostru poet și al II-lea secretar al Asociațiunii din Sibiu, s'a logodit în 16 iunie n. la București în pavilionul etnografic al Expoziției, cu dșoara *Hortenzia Cosma*, fiica dlui Parteniu Cosma, distinsul director al institutului „Albina“ și mult aplaudata diletantă în reprezentațiile teatrale dela Sibiu.

Deschiderea expoziției din București, din cauza ploii torențiale, nu s'a putut îndeplini duminică după cum s'a ficsat, nici luni, ci marți la 5/18 iunie. Deschiderea s'a făcut în arenele romane, unde regele și regina au sosit la orele 10. Înainte de deschidere, mitropolitul primat a sevârșit serviciul divin. Discursuri au ținut ministrul de domenii I. Lahovary și comisarul expoziției dr. C. I. Istrati. Regele a răspuns și a declarat expoziția deschisă. De aici părechia regală a mers în palatul artelor. La pavilionul Românilor din statul ungar, corul Kiriac a cântat Lugojana.

Primarul și consilierii Vienei în București. Primarul Vienei, dr. Lueger, însoțit de nouă consilieri, a mers la București ca să asiste la splendida serbare a expoziției. Trecând prin Bucovina, primirea ce li s'a făcut în România la toate stațiile, a fost plină de entuziasm. La graniță l-a felicitat Al. D. Florescu, secretarul Ligei; dr. Lueger i-a răspuns foarte mișcat, zicând între altele: „Am venit în țara Românească ca să dau dovadă cât iubesc acest popor... Am fost în măsură să apreziez câtă putere de viață are poporul român și de aceea îl iubesc“. Asemenea primiri strălucite s'au făcut la orașele Bacău, Așud, Mizil și Ploiești. La București primirea a fost măreață. Pe peronul gării îl așteptau: primarul cu consiliul comunal, prefectul județului și consiliul județan, comitetul Ligei, o delegație a Românilor transilvaneni din București și o mare mulțime. Sosind trenul, oaspeții vienezi au fost acoperiți de flori. Apoi M. Cantacuzino, primarul capitalei, rosti în limba română câteva cuvinte de bunăvenire, salutând pe prietenul Românilor, „a cărui inimă caldă a fost pururea deschisă intereselor românești“. Apoi a vorbit preotul Simeon Popescu, în limba germană, urând bună venire primarului Vienei și consilierilor, în numele Românilor de peste munți stabiliți în București. Foarte mișcat, primarul Vienei răspunse în limba germană, precum aflăm din „Voința Națională“ de unde scoatem această informațiune, astfel: „Am fost totdeauna un amic al Românilor și sunt foarte fericit de primirea călduroasă ce mi se face. Sunt vesel să constat, acum în frumoasa dvoastră țară, că sunteți un popor, care poate sta cu mândrie în mijlocul popoarelor civilizate. Fiți siguri că șederea mea în mijlocul domniilor voastre, va face a crește bunele mele sentimente de prietenie ce vă păstrez și voiu rămânea un devotat amic nobilelor dvoastre aspirațiuni“. Apoi, dl Lueger termină, strigând în românește: „Trăiască Bucureștii!“ Puternice aplauze și strigăte de Ura! Hoch! acoperă cuvintele dlui Lueger. De asemenea mulțumește și Schneider, ajutor de primar al Vienei, încheind cu urarea în românește: „Trăiască poporul român!“ Dl Petre Grădișteanu, președintele Ligei Culturale, rostește apoi, în limba franceză, cuvinte de salutare. În uralele publicului dl dr. Lueger se urcă, împreună cu dl Cantacuzino, în trăsura. S'a format apoi un lung cortegiu de trăsuri, care pornește spre

calea Victoriei, prin mijlocul imensului public staționat pe tot parcursul. S'au făcut oaspeților vienezi manifestații entusiaste; de pe ferestre și balcoane s'au aruncat flori. Călea Victoriei eră întesată de lume, așa încât trăsurile cu mare greutate puteau străbate. În fața hotelului Bulevard, unde se pregăteau odăi pentru oaspeții vienezi, se află masă compactă de public care a primit cu urale pe oaspeții capitalei. Peste puțin dl Lueger a apărut pe balcon, mulțumind în cuvinte calde pentru primirea neuitată ce i-s'a făcut. Incetul cu incetul publicul s'a împrăștiat.

Jubileul Reuniunii femeilor române Selăgene.

Reuniunea femeilor române Selăgene va serba la 26 iunie n. în Șimleul-Silvaniei, în sala teatrului orășenesc, jubileul de 25 al înființării sale, sub conducerea bine meritătei doamne prezidente Maria Cosma, secretar dl A. Vicaș. Serbarea la care de sigur va lua parte tot Selagiul, va începe dimineața la 8, cu serviciul divin, la care va pontifica vicarul Alimpiu Barbulovici, cu mare asistință. Cântările le va cânta corul teologilor din Gherla, compus din 25 cântăreți. La 11 ore ședință festivă. La 1 oră prânz comun în sala teatrului orășenesc. Seara concert urmat de dans. Prezidenta comitetului damelor dna Emilia Popp n. Marcus, președinte dl Ioan P. Lazar.

Di Nicolae Iorga greu bolnav. Ziarele din București scriu că dl Nicolae Iorga zace greu bolnav. Trei medici distinși îl îngrijesc, cari au mângăiat familia, că bolnavu se va însănătoși în curând. Dorim din inimă.

Membri nou în direcțiunea „Albinei”, în locul repozatului membru Petru Nemes, direcțiunea a ales până la întregirea definitivă prin adunarea generală a postului vacant, pe dl *Simeon Demian*, avocatul și președintele camerei avocațiale din Brașov.

Liga din București pentru unitatea culturală s'a constituit noul comitet astfel: Președinte Petre Grădișteanu; vice-președinți, general Budișteanu și Atana-

sia Kivu; secretar, Al. D. Florescu; cassar, Toma Dobrescu; membri, Virgil Arion, D. Onciul, general Balaban, dr. I. Atanasescu, D. Carp, Gr. Balata și Em. Cretzulescu.

O conferență a dlui Marinescu la București. Societatea de neurologie și psihiatrie din București a ținut în săptămâna trecută ședință publică în amfiteatrul spitalului Colțea. Intre alte comunicări, scrie „Voința Națională”, a fost și însemnata comunicare a dlui profesor dr. G. Marinescu despre „Ipnotism și sugestie în fața justiției și a societății”. Dsa al cărui portret și biografie s'a publicat în nr. 19 al foii noastre, a arătat influența sugestiei asupra persoanelor nervoase și pericolul ipnotizmului, care dese ori sub influența sugestiei conduce persoana ipnotizată la făptuirea de crime. În public s'au remarcat mulți magistrați și avocați.

Petrecere de vară. La *Beclean* junimea teologică din jurul Becleanului va aranja la 12 iulie n., petrecere de vară în sala casinei din Beclean, în favorul bisericeii gr. cat. de acolo; președintele comitetului aranjator e protopopul Grigoriu Pușcariu.

Călindarul săptămânei.

Dum. 3. d. Rus. Mateiu c. 6, st. 22. „Zis-a Domnul: „Lumina trupului e”... gl. 2, sf. 3.

Ziua sep.	Călindarul vechiu	Călindarul nou
Duminică	11 Ap. Vartolomeiu V.	24 Ivan
Luni	12 P. Onufr., M. Anton.	25 Prosper
Marti	13 M. Achilina c. Trifiliu	26 Eremias
Mercuri	14 Prof. Eliseiu, C. I.	27 Ladislau
Joi	15 Prof. Amos, p. Aug.	28 Leo p. II,
Vineri	16 'ar. Tihon, m. Marcu	29 (+) Pet P.
Sâmbătă	17 M. Emanuil, In., ș. a.	30 Leontinus

Proprietar, redactor respunzător și editor :
IOSIF VULCAN (Str. Áldás nr. 14/296 b)

„BIHOREANA“

Institut de credit și economii societate pe acții.

CENTRALA ÎN ORADEA-MARE.

— FILIALA ÎN TINCA. —

CAPITAL SOCIAL 600.000 cor.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de 4 $\frac{1}{2}$ %.
2. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.
2. Acoardă împrumuturi ipotecare.
3. Acoardă pe lângă condițiunile cele mai favorabile împrumuturi pe amortizare în anuități pe timp de 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 și 50 de ani.
4. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu cavenți (credite personale țărănești).
5. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretenziuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.
6. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).
7. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire hipotecară, sau de alta natură.
8. Îngrijește afaceri economice și toffelul de afaceri de bancă.

5-12.

DIRECȚIUNEA.